

Wdrożenie aktu o usługach cyfrowych w e-commerce

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Rozdział 1. Jakie są cele Aktu o Usługach Cyfrowych?

1. Czym jest AUC?

Mimo że AUC został uchwalony 19.10.2022 r., to jeszcze przed tym dniem okrzyknięto go najważniejszym w skali świata aktem prawnym regulującym Internet, ochronę praw jego użytkowników oraz prawne zabezpieczenie przestrzeni cyfrowej przed nielegalnymi treściami.

Akt o Usługach Cyfrowych – najważniejsze daty

19.10.2022 r. – uchwalenie AUC

25.8.2023 r. – rozpoczęcie stosowania przepisów AUC odnoszących się do bardzo dużych platform online i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych

17.2.2024 r. – rozpoczęcie stosowania wszystkich pozostałych przepisów AUC

Akt o Usługach Cyfrowych określa zestaw obowiązków i zasad odpowiedzialności dla dostawców usług pośrednich, takich jak np. platformy internetowe oraz wyszukiwarki internetowe (więcej na temat tego, do jakich podmiotów stosuje się nowe przepisy – zob. rozdział 2).

Stopień szczegółowości i rozmach nowych przepisów powodują, że AUC wraz z ARC (Akt o Rynkach Cyfrowych) nazywane są już powszechnie „Konstytucją Internetu”, która dla globalnego Internetu ma być tym, czym jest RODO dla ochrony danych osobowych. Osobom zajmującym się tematyką związaną z AUC porównania te z pewnością już spowszedniały, jednak świetnie obrazują one skalę zmian,

jakie muszą uwzględnić wszyscy uczestnicy rynku cyfrowego. Mimo wielu obaw dotyczących z jednej strony – skuteczności przyjętych rozwiązań, z drugiej zaś – tego czy nadmierna ingerencja w rynek nie spowoduje jego nadmiernego obciążenia, nikt nie ma wątpliwości, że nowe regulacje mają charakter przełomowy i będą miały wpływ nie tylko na największych graczy ze świata Big Tech, ale w zasadzie na cały sektor cyfrowy.

2. Dlaczego powstało AUC?

Geneza AUC

Cofnijmy się na moment do roku 2000. Stałe łącze w domach to rzadkość, miasta są pełne kawiarenek internetowych. Na przełomie roku powstaje allegro.pl – początkowo jako portal ściśle aukcyjny. Zaczynamy korzystać z Gadu Gadu, a na stworzenie przez *M. Zuckerberga* pierwszej wersji Facebooka przyjdzie nam poczekać jeszcze 4 lata. Dopiero w 2005 r. pierwszy film zostanie załadowany do Youtube, a w 2006 narodzi się Twitter. [*D. Śliwa*, Historia mediów społecznościowych, <https://www.ideoforce.pl/akademia/historia-mediow-spoecznościowych,434.html#2000> (dostęp: 12.12.2023 r.)]. Ta młoda cyfrowa rzeczywistość potrzebowała ram prawnych, które UE właśnie w 2000 r. ujęła w dyrektywie o handlu elektronicznym (do polskiego stanu prawnego wprowadzonej przepisami ustawy o handlu elektronicznym). Dyrektywa, która miała z założenia regulować podstawy rodzącego się e-commerce i chronić konsumentów w sieci, obejmowała nieco ponad 20 przepisów i nie była zmieniana przez... kolejne 22 lata! Ponad 20 lat nieprawdopodobnie intensywnych zmian w przestrzeni cyfrowej – zmian, jakie nie śniły się nam, kiedy w 2000 r. instalowaliśmy na naszych komputerach Gadu Gadu albo wysyłaliśmy maile w kawiarence internetowej.

Uchwalenie AUC ma być unijną odpowiedzią na te zmiany. Rozporządzenie stanowi istotną część strategii cyfrowej UE w obszarze nowych technologii oraz rynku usług cyfrowych. W komunikacie „Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy” KE wyznaczyła ambitny cel – Europa ma być liderem na światowym rynku cyfrowym. Zamiast jedynie obserwować transformację cyfrową, Europa chce ją kształtować, a AUC będzie jednym z jej ważniejszych narzędzi.

W ramach pewnego podsumowania spójrzmy, jak potrzebę uchwalenia nowych przepisów uzasadniali sami wnioskodawcy, składając w grudniu 2020 r. projekt AUC w ramach unijnego procesu legislacyjnego:

Z uzasadnienia projektu AUC

„Od czasu przyjęcia dyrektywy 2000/31/WE («dyrektywa o handlu elektronicznym») pojawiły się nowe i innowacyjne (cyfrowe) usługi społeczeństwa informacyjnego, które zmieniają codzienne życie obywateli Unii oraz kształtują i modyfikują sposoby komunikacji, łączności, konsumpcji i prowadzenia działalności gospodarczej przez obywateli. Usługi te w dużym stopniu przyczyniły się do transformacji społecznej i ekonomicznej w Unii i na świecie. Jednocześnie ich wykorzystanie wiąże się z nowymi zagrożeniami i wyzwaniami zarówno dla całego społeczeństwa, jak i dla poszczególnych osób korzystających z takich usług. Usługi cyfrowe mogą wspierać proces osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, przyczyniając się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego oraz zrównoważenia środowiskowego. Kryzys związany z koronawirusem uwidocznił znaczenie technologii cyfrowych we wszystkich sferach współczesnego życia. **Wyraźnie ukazał uzależnienie naszej gospodarki i naszego społeczeństwa od usług cyfrowych i uwypuklił zarówno korzyści, jak i zagrożenia wynikające z obowiązujących ram dotyczących funkcjonowania usług cyfrowych**”. Wniosek ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych (akt o usługach cyfrowych) i zmieniające dyrektywę 2000/31/WE, COM(2020) 825 final (dalej: Projekt AUC), Punkt 1 (Kontekst Wniosku).

3. Cele AUC

Omawiając cele AUC najlepiej odwołać się do samego źródła, czyli motywów zawartych w preambule tego rozporządzenia. Analizując je jesteśmy w stanie ustalić najistotniejsze założenia, na jakich opierał się unijny prawodawca tworząc nowe przepisy i lepiej zrozumieć intencje tego aktu. Nie należy pomijać tych kwestii – mają one istotne znaczenie dla interpretacji i wdrożenia nowych przepisów.

3.1. A jak aktualizacja – czyli dostosowanie obowiązujących przepisów do nowej rzeczywistości cyfrowej

To jak bardzo rzeczywistość cyfrowa przed AUC nie przystawała do istniejących regulacji, obrazuje już punkt 2. *Dlaczego powstało AUC?* Komisja Europejska świetnie zdawała sobie sprawę z rozdzwieku między prawem a rzeczywistością. Dlatego też pierwszym celem, jaki miał zostać zrealizowany przez AUC było dostosowanie uchwalonych ponad 20 lat temu unijnych przepisów dotyczących przestrzeni cyfrowej (wynikających głównie z dyrektywy o handlu elektronicznym) do rozwijających się technologii i modeli biznesowych w Internecie (X. Konarski, Unijny Akt o Usługach Cyfrowych – cele uchwalenia, zakres stosowania oraz najważniejsze obowiązki dostawców usług pośrednich, PNT 2022, Nr 3, Legalis).

Już pobieżna analiza AUC prowadzi do wniosku, że cel ten został potraktowany poważnie – podczas gdy dyrektywa o handlu elektronicznym składała się jedynie z 20 artykułów, w AUC jest ich ponad 90 (oraz 156 motywów). Otrzymaliśmy od UE ponad 300-stronicowy dokument prawny z ambicjami do kompleksowego uregulowania obowiązków firm technologicznych oraz zasad odpowiedzialności UE i państw członkowskich w zakresie ich egzekwowania.

3.2. U jak ujednoczenie

Drugim istotnym celem rozporządzenia było ujednoczenie przepisów dotyczących przestrzeni cyfrowej na poziomie całej UE. Komisja oceniła, że jedynie ścisła harmonizacja pozwoli na usunięcie przeszkód dla przedsiębiorców, wynikających z różnic w przepisach obowiązujących w poszczególnych krajach, co przełoży się na zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju transgranicznych usług cyfrowych w całej Unii [Projekt AUC, Punkt 1 (Kontekst Wniosku)].

Autorzy AUC wzięli pod uwagę fakt, że wiele państw członkowskich przyjęło lub zamierza przyjąć przepisy dotyczące takich kwestii, jak usuwanie nielegalnych treści w Internecie, procedury zgłaszania i działania oraz przejrzystość. Fragmentacja rynku wewnętrznego wynikająca z braku jednolitych zasad skutkuje bra-

kiem pewności co do zakresu praw i obowiązków jego uczestników. Sama natura usług cyfrowych powoduje, że bardzo często zakres ich świadczenia przekracza granice jednego państwa. Wyobraźmy sobie teraz przedsiębiorcę, który chce świadczyć usługi w kilku krajach europejskich. Jeżeli przepisy nie są ujednolicone, w każdym z tych krajów powinien on znaleźć sobie prawnika (koszty!) i wdrożyć rozwiązania (jeszcze więcej kosztów!), żeby być pewnym, że swoim działaniem nie naruszy żadnych przepisów lokalnych. Jednolite przepisy mają być też szansą dla mniejszych graczy na rynku – tych, którzy nie mają wielomilionowych budżetów na działy prawne i *compliance*. Dzięki AUC znacznie łatwiej będzie im rozwijać się i rozszerzać skalę działalności wchodząc na rynki innych krajów unijnych. Komisja oceniła, że w przypadku średniego przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w 3 państwach UE harmonizacja przepisów może skutkować redukcją kosztów w wysokości 400 000 EUR. Zakładając scenariusz, w którym fragmentacja przepisów jeszcze bardziej się nasila, harmonizacja prowadziłaby z kolei do oszczędności w wysokości 4 mln EUR dla średniego przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w 10 państwach członkowskich oraz 11 mln EUR w przypadku przedsiębiorstwa działającego we wszystkich 27 krajach. Równocześnie Komisja wskazała, że oszczędności mają największy wpływ na mikro- i małe przedsiębiorstwa, gdzie obecne rozdrobnienie stanowi przeszkodę w świadczeniu usług w więcej niż 2 państwach członkowskich [Commission Staff Working Document Impact Assessment Accompanying the document Proposal for Regulation of the European Parliament and of the Council on a Single Market For Digital Services (Digital Services Act) and amending Directive 2000/31/EC, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020SC0348&rid=1#footnote12> (dostęp: 10.12.2023 r.)]

Ujednoliceniu przepisów służyć ma również to, że AUC – analogicznie jak to miało miejsce w przypadku RODO – uchwalone zostało jako rozporządzenie, a nie dyrektywa. Podczas gdy dyrektywy wiążą państwa członkowskie, do których są kierowane, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawiając jednak prawodawcom krajowym swobodę wyboru formy i środków, rozporządzenia mają zasięg ogólny, wiążą w całości i są bezpośrednio

Cel ujednolicenia

AUC jako rozporządzenie

stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Co to oznacza w praktyce? Po pierwsze, nie powinno się czekać z wdrożeniem AUC w swojej organizacji do czasu, aż Polska przyjmie ustawę wdrażającą rozwiązania przewidziane w rozporządzeniu. Z dniem wejścia w życie przepisów AUC organizacja jest zobowiązana do ich bezpośredniego stosowania, wypatrując więc krajowych rozwiązań, straci ona tylko czas i narazi się na ryzyko niedopełnienia swoich obowiązków.

Po drugie – skoro AUC jest rozporządzeniem, to kraje UE nie powinny wprowadzać żadnych dodatkowych wymogów, które nakładałyby się na sprawy uregulowane przez Akt.

Zgodnie z motywem 9 preambuły AUC:

Motyw 9 AUC

Niniejsze rozporządzenie w pełni harmonizuje przepisy mające zastosowanie do usług pośrednich na rynku wewnętrznym (...). W rezultacie – o ile nie jest to wyraźnie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu – państwa członkowskie nie powinny przyjmować lub utrzymywać w mocy dodatkowych wymogów krajowych w odniesieniu do spraw objętych zakresem niniejszego rozporządzenia, ponieważ miałyby to wpływ na bezpośrednio i jednolite stosowanie w pełni zharmonizowanych przepisów mających zastosowanie do dostawców usług pośrednich zgodnie z celami niniejszego rozporządzenia.

3.3. C jak cyberbezpieczeństwo

Trzecim celem AUC jest stworzenie warunków bezpiecznej, przewidywalnej i transparentnej przestrzeni cyfrowej, w której skutecznie chronione będą prawa podstawowe zapisane w Karcie Praw Podstawowych, ze szczególnym naciskiem na godność człowieka, ochronę prywatności, życia rodzinnego, danych osobowych, wolność słowa i dostępu do informacji, wolność i pluralizm mediów, zakaz dyskryminacji, ochronę praw dzieci oraz ochronę praw konsumentów.

Rys. 1

Zob. materiały promocyjne przygotowane przez UE, dotyczące AUC:



Bezpieczny Internet ma być ponadto wolny od stwarzających ogromne zagrożenia społeczne nielegalnych treści oraz dezinformacji (zagrożeń doskonale uwidocznionych w toku takich wydarzeń jak pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie czy próby wpływu Rosji na demokratyczne wybory w innych krajach) [J. Barata, J. Calvet-Bademunt, The European Commission's Approach to DSA Systemic Risk is Concerning for Freedom of Expression, <https://www.techpolicy.press/the-european-commissions-approach-to-dsa-systemic-risk-is-concerning-for-freedom-of-expression/> (dostęp: 13.12.2023 r.)].

Tak o celach AUC w tym obszarze wypowiedziała się na portalu X (dawny Twitter) Przewodnicząca KE U. von der Leyen:

Rys. 2



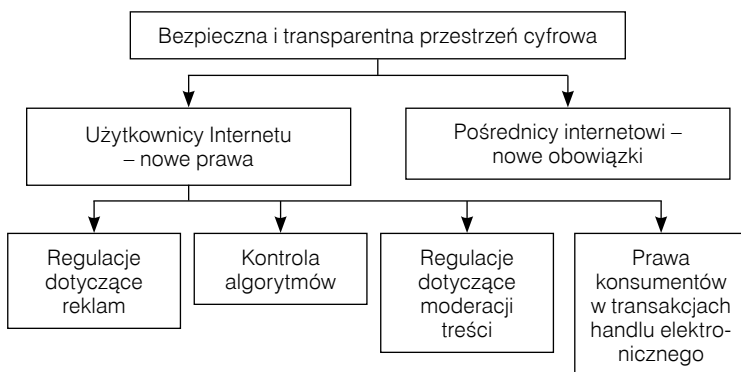
Źródło: U. von der Leyen, [@vonderleyen], 2023, Twitter. <https://twitter.com/vonderleyen/status/1694979875034058876> (dostęp: 4.12.2023 r.).

Tlum.: „Przenosimy nasze europejskie wartości do świata cyfrowego. Dzięki rygorystycznym zasadom dotyczącym przejrzystości i odpowiedzialności, nasz akt o usługach cyfrowych ma na celu ochronę naszych dzieci, społeczeństw i demokracji. Od dzisiaj bardzo duże platformy online muszą stosować się do nowego prawa”.

Środki do osiągnięcia celów AUC

AUC wprowadza dwa rodzaje środków, które mają prowadzić do osiągnięcia celów założonych w tym obszarze. Z jednej strony są to liczne, nowe obowiązki dla pośredników internetowych, z drugiej zaś – nowe uprawnienia dla użytkowników Internetu.

Schemat 1. Internet jako bezpieczna i transparentna przestrzeń



Źródło: opracowanie własne.

3.4. Meta-cel: poskromienie cybergigantów i zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich

Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich

Oprócz tych trzech celów, o których motywry AUC mówią wprost, nie sposób pominąć jeszcze jednej istotnej kwestii, która staje się bardzo wyraźna po przeczytaniu całości AUC – Komisja postawiła sobie meta-cel, jakim jest ograniczenie monopolu Big Techu oraz zwiększenie konkurencyjności MŚP europejskich, które do tej pory w starciu z gigantami nie miały większych szans. Przepisy AUC

wraz z postanowieniami jej siostrzanej regulacji – Aktu o Rynkach Cyfrowych (ARC) – mają pozwolić na stworzenie tzw. *level playing field* (tłum. wyrównane szanse), na którym mniejsze podmioty będą mogły na równych zasadach konkurować z największymi pomimo braku analogicznego zaplecza technologicznego, wpływów oraz budżetów.

Realizacji tego celu służyć ma niezwykle ważny element nowych przepisów, jakim jest zróżnicowanie zakresu obowiązków, którym podlegają pośrednicy internetowi w zależności od rodzaju prowadzonego biznesu oraz rozmiarów działalności. W szczególności, rozporządzenie wprowadza odrębną kategorię podmiotów podlegających jego przepisom, czyli:

- 1) bardzo duże platformy internetowe (ang. *Very Large Online Platform* – VLOP) oraz
- 2) bardzo duże wyszukiwarki internetowe (ang. *Very Large Online Search Engine* – VLOSE),

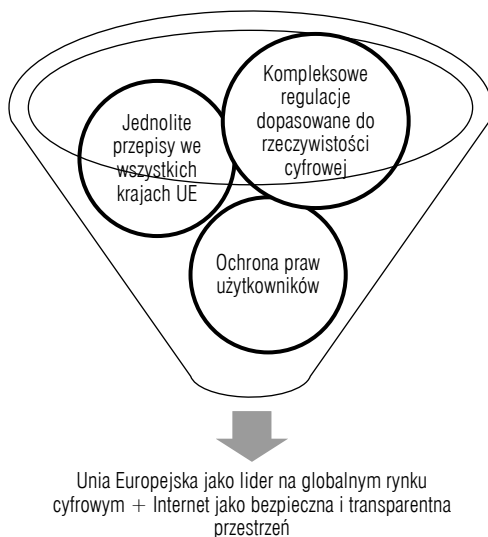
na które nałożone zostało w AUC zdecydowanie więcej obowiązków (więcej na ten temat – zob. rozdział 2 oraz 9).

Skalę pracy, jaką mają do wykonania najwięksi, świetnie obrazuje choćby fakt, że dostosowaniem usług Meta do AUC zajmował się zespół składający się z ponad 1000 pracowników [N. Clegg, *New Features and Additional Transparency Measures as the Digital Services Act Comes Into Effect*, <https://about.fb.com/news/2023/08/new-features-and-additional-transparency-measures-as-the-digital-services-act-comes-into-effect/> (dostęp: 6.12.2023 r.)]

Europejski Komisarz do spraw Rynku Wewnętrznego T. Breton stwierdził, że wprowadzenie AUC oraz jej siostrzanej regulacji (ARC) sprawiają, że UE staje się pierwszą na świecie jurysdykcją, w której duże platformy cyfrowe samodzielnie nie tworzą zasad, według których mają postępować [S. Stolton, J. Deutsch, *Europe's Two-Track Approach to Policing Big Tech* https://www.washingtonpost.com/business/2023/09/06/all-about-the-eu-s-dsa-and-dma-laws-to-rein-in-big-tech-platforms/d220f23e-4c9a-11ee-bfca-04e0ac43f9e4_story.html (dostęp: 7.12.2023 r.)].

Zróżnicowanie
zakresu obowiązków

Schemat 2. Cele AUC



Źródło: opracowanie własne.

4. Czego jeszcze NIE wiemy?

Pomimo tego, że w Internecie jest wiele artykułów na temat AUC, zaczynają też pojawiać się pierwsze obszerniejsze opracowania i komentarze odnoszące się do tego tematu, dziś nie wszystko jeszcze wiemy. Kluczowa dla oceny czy AUC zrealizowało założone cele (i odniosło sukces), będzie skuteczna implementacja przepisów umożliwiających jego pełne egzekwowanie. Na poziomie krajowym egzekwowaniem nowych przepisów zajmować mają się niezależni koordynatorzy ds. usług cyfrowych. Każdy kraj ma samodzielnie ustanowić szczegółowe reguły dotyczące działalności tych organów. Z uwagi na brak szczegółowych wytycznych w AUC, możliwe są w tym zakresie różne modele – w szczególności państwa członkowskie mogą zdecydować o powołaniu nowego organu, który sprawować będzie nadzór nad przestrzeganiem AUC w danym kraju, rozszerzeniu kompetencji już istniejącego organu, a także

rozdzieleniu określonych kompetencji pomiędzy kilka organów (z przyznaniem jednemu funkcji koordynatora). Większość państw członkowskich UE wyznaczyła już koordynatorów ds. usług cyfrowych. Analiza przyjętych w poszczególnych państwach rozwiązań pozwala przyjąć, że najbardziej rozpowszechnionym modelem jest model rozszerzenia kompetencji organów już funkcjonujących w porządkach prawnych właściwych krajów. Do nielicznych państw, które przyjęły model zakładający powołanie nowego organu, który ma zajmować się sprawami z obszaru AUC należy przykładowo Irlandia [X. Konarski, W. Schmidt, Koordynator do spraw usług cyfrowych jako nowy regulator internetu w Polsce, Rzeczpospolita, <https://www.rp.pl/opinie-prawne/art.39654561-konarski-schmidt-koordynator-do-spraw-uslug-cyfrowych-jako-nowy-regulator-internetu-w-polsce?refreshpaywall=62d3db03-a9eb-46fd-95c6-f825db7df667> (dostęp: 22.2.2024 r.)]. Jeśli chodzi o wdrożenie AUC w Polsce, w dniu 5.1.2024 r. Ministerstwo Cyfryzacji ogłosiło rozpoczęcie konsultacji założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw wdrażającej Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19.10.2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (Akt o usługach cyfrowych). Zgodnie z opublikowanymi przez Ministerstwo założeniami, polskim koordynatorem ds. usług cyfrowych ma zostać Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej (UKE), przy wydzieleniu części kompetencji związanych z AUC na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów [Ministerstwo Cyfryzacji, Konsultacje dotyczące wdrożenia Aktu o usługach cyfrowych (Digital Services Act) <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/konsultacje-dotyczace-wdrozenia-aktu-o-uslugach-cyfrowych-digital-services-act> (dostęp: 22.2.2024 r.)]. Do czasu przekazania niniejszej publikacji do druku nie doszło do uchwalenia ustawy, dlatego też na rozstrzygnięcie, jaki model zostanie ostatecznie wdrożony w Polsce, przyjdzie nam jeszcze poczekać.

Jak pokazała historia RODO, dopiero możliwość pełnego egzekwowania nowych przepisów pozwala uznać, że ich cele zostały w pełni osiągnięte. To, co wydawać się może sukcesem legislacyjnym, w praktyce nie zawsze się sprawdzi. Na pewno twórcy AUC chcie-

li uniknąć błędów RODO – czemu służyć miało m.in. rozróżnienie w zakresie obowiązków nakładanych na poszczególne podmioty przy uwzględnieniu skali ich działalności, bardziej scentralizowany nadzór wobec największych graczy czy też określenie ścisłych terminów, w ciągu których podejmowane mają być poszczególne działania.

Poza kwestiami dotyczącymi egzekwowania nowych regulacji na poziomie krajowym, konieczne będzie także opracowanie szeregu aktów wdrażających, kodeksów postępowania i dobrowolnych standardów dotyczących AUC. To te dokumenty będą często w szczególności wyjaśniać, jak stosować nowe przepisy (przykładowo, określenie warunków technicznych dla współdzielenia danych między platformami a zewnętrznymi badaczami, którzy mogą pełnić rolę kontroli nad ocenami ryzyka systemowego i raportami audytowymi platform) [A guide to the Digital Services Act, the EU's new law to rein in Big Tech, <https://algorithmwatch.org/en/dsa-explained/> (dostęp: 4.12.2023 r.)].

Dla biznesu oznacza to przede wszystkim konieczność śledzenia postępów we wdrażaniu AUC. Należy być czujnym i obserwować działania KE – w kolejnych miesiącach i latach tworzyć się będzie praktyka stosowania nowych przepisów.

Warto również zapoznawać się pierwszymi działaniami Komisji podejmowanymi na podstawie nowych przepisów. W okresie od rozpoczęcia stosowania AUC w stosunku do VLOPów i VLOSów do 21 grudnia 2023 r. Komisja 17 razy zwracała się do podmiotów objętych AUC z wnioskiem o udzielenie informacji (Request for information) [Komisja Europejska, The enforcement framework under the Digital Services Act, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/list-designated-vlops-and-vloses> (dostęp: 3.1.2024 r.)].

Przykładowo, 19.10.2023 r. Komisja zwróciła się do Meta z wnioskiem o dostarczenie dodatkowych informacji dotyczących podjętych środków w celu spełnienia zobowiązań związanych z oceną ryzyka i środkami łagodzenia w celu ochrony integralności wyborów, zwłaszcza po atakach terrorystycznych przeprowadzonych przez Hamas w Izraelu. Chodzi szczególnie o rozpowszechnianie i wzmacnianie nielegalnych treści oraz dezinformacji. [Komisja Europejska, Daily News 19.10.2023 r., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_23_5145 (dostęp: 8.12.2023 r.)].

5. Dlaczego ignorowanie AUC nie jest dobrym pomysłem?

Na pierwsze rezultaty działań Komisji nie trzeba było długo czekać – 18.12.2023 r. ogłoszono o wszczęciu formalnego postępowania w celu oceny czy mogło dojść do naruszenia przez portal X przepisów AUC w obszarach związanych z zarządzaniem ryzykiem, moderacją treści, ciemnymi interfejsami, przejrzystością reklam i dostępem do danych dla naukowców. [Komisja Europejska, Commission opens formal proceedings against X under the Digital Services Act, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6709 (dostęp: 3.1.2024 r.).]

5. Dlaczego ignorowanie AUC nie jest dobrym pomysłem?

Najprostsza odpowiedź na to pytanie to oczywiście sankcje. Rozporządzenie przewiduje kary za niestosowanie się do jego przepisów, które w najbardziej drastycznych przypadkach mogą wynieść nawet 6% rocznego obrotu konkretnego dostawcy usług pośrednich (więcej na ten temat – zob. rozdział 10).

Ale nie tylko zagrożenie grzywnami powoduje, że należy przestrzegać AUC. Prawidłowe wdrożenie rozporządzenia w organizacji przyniesie wiele pożytku i może mieć pozytywny wpływ na rozwój biznesu.

Po pierwsze, stosowanie AUC pozwoli na uniknięcie wielu problemów, które wcześniej wynikały z niejasnych i nieprecyzyjnych przepisów (lub ich braku). Przykłady można mnożyć – zasady monitorowania treści użytkowników, problemy ze zwodniczymi interfejsami, odpowiedzialność za nielegalne treści. Dzięki nowym przepisom dostawcy usług pośrednich zyskują podstawy do bardziej przejrzystych stosunków z użytkownikami swoich narzędzi, a ponadto zyskują łatwiejszy dostęp do informacji na temat ciążyących na nich obowiązków.

Przykładowo twórcy AUC podjęli się ambitnego zadania uregulowania kwestii zwodniczych interfejsów (tzw. *dark patterns*). Na powszechność tego problemu wskazują choćby wyniki akcji kontrolnej stron internetowych związanych z handlem detalicznym

Sankcje

Problem zwodniczych interfejsów

przeprowadzonej w 2022 r. przez KE we współpracy z krajowymi organami ds. ochrony konsumentów. Po zweryfikowaniu 399 sklepów internetowych okazało się, że 148 stron zawierało co najmniej jeden rodzaj zwodniczych interfejsów [Komunikat prasowy Komisji Europejskiej, Ochrona konsumentów: manipulacyjne praktyki internetowe wykryte w 148 z 399 skontrolowanych sklepów internetowych, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_418 (dostęp: 11.12.2023 r.)]. AUC nie tylko jednoznacznie zakazuje stosowania takich praktyk, ale również w motywie 67 precyzuje, co należy rozumieć przez zwodniczy interfejs i rozstrzyga, jakie zasady powinny mieć zastosowanie, gdy dana praktyka narusza obok AUC również przepisy RODO lub dotyczące praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (więcej na temat zwodniczych interfejsów – zob. rozdział VII).

Wsparcie dla MŚP

Po drugie, tak jak zostało wskazane w punkcie 3, nałożenie istotnych obciążeń na największych graczy jest szansą dla wszystkich mniejszych przedsiębiorstw. Zasady gry w przestrzeni cyfrowej ulegają wyrównaniu. Pomimo nieporównywalnie mniejszych środków i możliwości, MŚP powinny być w stanie wypełnić ciężące na nich obowiązki, przy równoczesnym rozwijaniu innowacji.

Nie należy też zapominać o tym, że ujednoczenie przepisów ułatwi polskiemu przedsiębiorcy ekspansję poza granice Polski.

Po trzecie, bezpieczniejszy i bardziej transparentny Internet to korzyść dla wszystkich jego uczestników – tak dostawców, jak i odbiorców usług cyfrowych. Należy przypomnieć sobie choćby zamieszanie na Twitterze w 2022 r., kiedy chaotyczne wprowadzenie płatnego systemu weryfikacji, a także zwolnienie tysięcy moderatorów treści spowodowało, że platforma została wręcz zalana dezinformacją [Płatny system weryfikacji na Twitterze zwiększa zasięgi kont antyszczepionkowych, Dziennik Gazeta Prawna, <https://serwis.gazetaprawna.pl/media/artykuly/8593537,twitter-weryfikacja-system-antyszczepionkowcy.html> (dostęp: 8.12.2023 r.)]. Przekładając tę sytuację na nowe rozwiązania prawne, AUC zabrania bardzo dużym platformom internetowym wprowadzania istotnych zmian bez dokonania wcześniejszej oceny ryzyka. W związku z tym analogiczna sytuacja w przyszłości może wiązać się z nałożeniem na platformę kar finansowych.

Rozdział 2. Kogo i w jakim zakresie obowiązuje Akt o Usługach Cyfrowych?

1. Uwagi ogólne

Podobnie jak przy każdym innym akcie prawnym, również w przypadku AUC, aby z niego prawidłowo korzystać, w pierwszej kolejności należy poprawnie ustalić obszar jego zastosowania, w tym w szczególności określić kogo i w jakim zakresie będzie obejmować rozporządzenie.

Akt o Usługach Cyfrowych w różny sposób odnosi się do poszczególnych podmiotów. Zakres stosowania tego rozporządzenia będzie inny względem przykładowo dostawcy hostingu (ang. *host provider*) i bardzo dużej, globalnej platformy internetowej. Wskazać należy także, że AUC przewiduje różne wyłączenia swojego zastosowania, w tym również i takie, które będą miały istotne znaczenie z perspektywy szeroko rozumianego biznesu e-commerce.

Istotne jest również ustalenie, czy będziemy mieli do czynienia z mikro- czy małymi przedsiębiorstwami, co ma przełożenie na zakres zastosowania względem nich rozporządzenia (w tym przede wszystkim stosowanie względem tego rodzaju przedsiębiorstw określonych wyłączeń). Warto przy tym zwrócić uwagę na fakt, że AUC posługuje się pojęciami „mikroprzedsiębiorstwo” oraz „małe przedsiębiorstwo” a nie „mikroprzedsiębiorca” oraz „mały przedsiębiorca” (które to terminy są charakterystyczne dla prawa polskiego). Wynika to z posługiwania się przez AUC definicjami zawartymi w zaleceniu KE z 6.5.2023 r. w sprawie definicji mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP. Ma to kluczowe znaczenie z per-

Mikro- i małe przedsiębiorstwa

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl